Balio Sruogos laiškas Vandai Daugirdaitei, 1924-03-12, iš Kauno – į Būgius

Mielas, mielas Vandukai, / bėgiojau, bet dar daug liko.

Mielas, mielas Vandukai,

aš jau dvi dienos Kaune, daug reikalų apibėgiojau, bet dar daug liko. Čia mane iš visų pusių užpuolė visaip balamūtyti. Kiti gąsdina su Klaipėda, kiti siūlo Kaune pasilikti.

Vakar gatvėj sutikau Krėvę [1]. Jisai sakė, kad dar vakar vakarą pakelsiąs fakulteto taryboj mano kandidatūros klausimą, rusų literatūros istorijos docentu būti [2]. Šiandie dar jo nesutikau ir nežinau[,] ar jie svarstė ką ir ką jie nusprendė. Be to[,] užpuolė Sutkus [3] – Puida [4] – Jomantas [5], kad likti ir prie Teatro dirbti. Bet aš kol kas vis tik manau, kad šiuo tarpu į Klaipėdą važiuoti. Apie Šaulį [6] irgi visokių dalykų pasakojama. Dar bandysiu užeiti pas Balutį [7] ir Galvanauską [8] pasiteirauti. O čia gavau laišką iš Pronskaus [9], kur jis skundžias, kad ten jį labai skriaudžia. (Jis tau siunčia labų dienų ir linkėjimų). Bet dar blogas dalykas – Kaune visi leidėjai subankrutavo, užsiėmė namais, spaustuvėms, plytoms, taboka, – o leidinių išpirkti negali. Todėl kas nors parduoti Kaune labai sunku. Ir mano reikalai čia ne kokie labai. Bent tų pajamų, kur aš tikėjaus, šiuo tarpu negausiu. Vakar buvau pas Vaclovą Biržišką [10]. Tavo laišką perskaitė, žadėjo tuojau parašyt į Šiaulius, paprašyti pinigų, bet šiuo tarpu nieko nedavė. Bet tavo dalykams, kur įrašei nupirkti, pas mane užteks. Be to[,] žadėjo Adolfas [11] paskolinti. Tai šiuo tarpu šiaip taip išsiversime, o paskui skolą jau išsimokėsime. Pas Tadus [12] dar nebuvau, bet šiandie už valandos (popiet) jau eisiu ir įduosiu Onytei [13] laišką ir pinigus. Namo iš Kauno važiuosiu tiktai trečiadienį rytą. Nes sekmadienį eina [„]Vilkolakis[“], noriu pamatyti, o antradienį – opera su latvių solistu Kaktinu [14].

– – – – –

Pagaliau šiandie, trečiadienį[,] važiuoju iš Kauno. Daug reikalų atlikau, daug sumanymų pradėjau.

Dėl Tavo reikalų: 1) Biržiška Bugailiškiui [15] dėl pinigų jau parašė laišką[;] 2) Tavo pirkiniai – batukai, pančekos, pirštinės – nupirkta, atveš petnyčios vakare Adolfas[;] 3) Vaistai nupirkta – vežu aš[;] 4) Pasą paėmiau (vidaus). Zosei [16] – vizą gavau papiginta kaina per Šv. ministeriją.

Dėl Melch. Račkausko [17] Klaipėdoj reikalas neišdegs – nes Klaipėdoj[:] 1) Lietuvių gimnazija jau yra[;] 2) Ten važiuoja direktoriaut Pranas Mašiotas [18] (Jablonskis [19] sakė). Dėl Krivonosovo – reikalas neišdegs, nes jį tenai skirti broliui nepatogu. Vyno, saldainių nupirkau – atveš atvažiuodamas brolis (Adolfas). Paprašysiu, kad atvežtų ir gėlių. Tavo skrybėlę išvežė į Šiaulius Mincė.

Bet ar tu nepyksi, ar nepyksi, bet aš pakviečiau ir Rimką [20]. Jie visi (Adolfas, Kazys [21] ir Rimka[)] atvažiuos į Viekšnius penktadienio vakarą. Aš pasistengsiu atvažiuoti trečiadienio vakarą. Jeigu laišką laiku parašyti nesuskubčiau, tai būtų gerai, kad ketvirtadienį arklius pasiųstų į Viekšnius vakariniam traukiniui, nes aš nežinau[,] ar suskubsiu būti trečiadienį[.] Nors pasistengsiu trečiadienį – jei galėsiu trečiadienį – tai telegrafuosiu. O jei nieko nepranešiu – tai ketvirtadienio vakarą.

Dėl manęs – baltus marškinius nusipirkau – nebesirūpinkit [22].

Apie kitus daiktus (apie mano visus vizitus ir derybas su universitetu) turėčiau tau labai daug pasakyti – bet reikia tuojau važiuot į stotį.

Tu nepyk, kad aš Tau taip rašau, bet aš visą laiką buvau ant kojų ir negalėjau[.]

Kloniokis Tėvui [23], Zosei, Klimai [24].

Dėl pinigų nesirūpink – ne taip jau bloga – aš gavau iš Adolfo kiek.

Bučiuoju Tave[.]
Tavo Bol

Trečiadienis.

KOMENTARAI

[1] Vincas Krėvė (tikr. Mickevičius) (1882–1954) – prozininkas, dramaturgas. 1920–1921 m. Švietimo ministerijos Knygų leidimo komisijos sekretorius, 1920–1922 m. žurnalo *Švietimo darbas* redaktorius. Nuo 1922 m. Lietuvos universiteto dėstytojas.

[2] Balys Sruoga tuo metu dar nebuvo gavęs oficialaus pakvietimo dirbti Lietuvos universitete. 1924-05-09 jis jau turėjo konkretų pasiūlymą dėstyti Humanitarinių mokslų fakultete. „Pakvietimo iniciatoriai buvo V. Krėvė ir Vaclovas bei Mykolas Biržiškos, pastarasis tuo metu fakulteto dekanas“ (Algis Samulionis, *Balys Sruoga*, Vilnius: Vaga, 1986, p. 180).

[3] Antanas Sutkus (1892–1968) – pedagogas, teatro teoretikas, satyros teatro *Vilkolakis* Kaune vienas vadovų, režisierius.

[4] Kazys Puida (1883–1945) – rašytojas, leidėjas, leidyklos „Vaiva“ įkūrėjas. 1923–1924 m. literatūros, meno ir kritikos žurnalo *Gairės* leidėjas ir redaktorius.

[5] Vilius Jomantas (1891–1960) – tapytojas, grafikas. 1922–1924 m. Miuncheno dailės akademijos studentas.

[6] Jurgis Šaulys (1879–1948) – spaudos darbuotojas, 1924 m. formalus dienraščio *Klaipėdos žinios* redaktorius.

[7] Bronius Kazys Balutis (1880–1967) – diplomatas. 1920–1921 m. Užsienio reikalų ministerijos viceministras, 1921–1927 m. Vakarų ir Politikos departamentų direktorius.

[8] Ernestas Galvanauskas (1882–1967) – diplomatas, 1919 10–1920 06 ir 1922 02–1924 06 ministras pirmininkas, 1922 11–1924 06 užsienio reikalų ministras.

[9] Pronskus Juozas (1893–1984) – žurnalistas. Nuo 1920 m. Kauno spaudos biuro darbuotojas, leidinio *Lietuva* redakcijoje korespondentas, reporteris. 1924 m. dienraščio *Klaipėdos žinios* redaktorius.

[10] „Vaclovo Biržiškos užsakymu buvau išvertus iš vokiečių kalbos vadovėlį bibliotekininkams (Mažasis knygynėlis), jo išleidimu rūpinosi Šiauliuose P. Bugailiškis“ (Vandos Sruogienės pastaba).

[11] Adolfas Sruoga (1887–1941) – vyresnysis Balio Sruogos brolis. Inžinierius elektrikas. Pašto, telefonų ir telegrafų valdybos direktoriaus padėjėjas.

[12] Teisininko, diplomato Tado Petkevičiaus (1893–1964) ir dailininkės Julijos Jablonskytės (1896–1987) šeima.

[13] Ona Jablonskytė (1894–1957) – gydytoja oftalmologė. Nuo 1921 m. Raudonojo Kryžiaus ligoninės Kaune Akių ligų skyriaus vadovė. 1923–1930 m. dar ir Lietuvos universiteto akių ligų klinikos asistentė.

[14] Adolf Kaktins (1885–1965) – latvių aktorius, operos solistas.

[15] Peliksas Bugailiškis (1883–1965) – kultūros ir spaudos darbuotojas. 1923–1933 m. žurnalo *Kultūra* atsakingasis redaktorius.

[16] Sofija Laucevičiūtė (1898–2003) – Vandos Daugirdaitės pusseserė. 1921–1923 m. ekonomikos studentė Berlyno universitete.

[17] Merkelis Račkauskas (1885–1968) – vertėjas, antikinės literatūros tyrinėtojas. 1923–1927 m. Mažeikių gimnazijos direktorius ir Lietuvos universiteto klasikinės filologijos dėstytojas.

[18] Pranas Mašiotas (1863–1940) – pedagogas, kultūros veikėjas. 1919–1923 m. švietimo viceministras, 1924–1929 m. Klaipėdos lietuvių gimnazijos direktorius.

[19] Jonas Jablonskis (1860–1930) – kalbininkas, lietuvių kalbos normintojas. 1922–1926 m. Lietuvos universiteto dėstytojas, 1922 m. garbės profesorius.

[20] Albinas Rimka (1886–1944) – ekonomistas, Balio Sruogos bičiulis. 1921–1923 m. Frankfurto prie Maino visuomenės ir prekybos mokslų akademijos studentas. Nuo 1923 m. rugsėjo mėn. Lietuvos universiteto Teisių fakulteto Statistikos katedros docentas.

[21] Kazimieras Sruoga (1899–1974) – jauniausias Balio Sruogos brolis. Ekonomistas, spaudos darbuotojas. 1921–1923 m. Berlyno universiteto ekonomikos studentas. Nuo 1924 m. balandžio mėn. ekonomikos studentas Sankt Galleno prekybos institute Šveicarijoje.

[22] Likus kelioms savaitėms iki santuokos, Vanda Daugirdaitė rašė, kaip jai rengėsi:
„Ar beras mano laiškas Tave Kaune?
Vis dėlto siunčiu Tau laišką iš Klaipėdos ir noriu pasakyti: „une chose bien intime“ [*pranc* =„labai intymus dalykas“]: ar tu turi baltus marškinius prie paradno kostiumo? Juk nemanai turbūt vilktis tų, kuriuos palikai… Tariamės su Zose, kaip juos išmazgoti, bet bijom… Tu pasirūpink, kad gėdos neturėtum.
Pas mus viskas tvarkoj, tik kelias, ar išturės?
Ar negerai būtų, kad gėrimų daug nepirktum, bet parūpintum saldumynų ir gal trupučiuką gėlių?
Nusibodo tas viskas, tos komedijos, ale jau nebeilgai.
Tavo Vand
Sekmadienis“ (Vandos Daugirdaitės laiškas Baliui Sruogai, 1924-03-09, iš Klaipėdos – į Kauną, in: *LLTI BR*, f. 53, b. 859, ap. 1, nr. 13, l. 1r).
Vanda Daugirdaitė prisiminė, kad „į Viekšnius juos vežė rogėmis, pakinkytomis netoliese esančio Santeklių dvaro arkliais. Oras buvo vėsus, bet saulėtas, kartkartėmis snigo. Garsusis dvaro vežėjas Mateušas sakė, kad tai geras ženklas – bus jaunieji turtingi“; „Po šliūbo nuėjom pas Biržiškienę (profesorių motiną), kur buvo mums paruoštos kuklios vaišės. Vakarą prieš „ceremonijas“ vyrai buvo smarkiai išgėrę, vestuvių dieną Balys atrodė ne visai išsiblaivėjęs, kai žiedą ant piršto movė, jo rankos drebėjo…
Liudininkais-svečiais buvo: Balio broliai Adolfas ir Kazys, Albinas Rimka Zosė ir Marija Laucevičiūtės, ir mūsų kaimynė Ona Bagnickaitė. Tėvo šeimininkė Klementina paruošė kuklias, bet gražias vaišes, broliai atvežė puikių gėlių ir dvi didžiules saldainių dėžes. Kitą dieną išvažiavom į Klaipėdą, kur Balys jau nuo kovo 1 d. dirbo. Kaip projektuota – apsigyvenom Kopgaly, S. Šimkaus vilukėje“ (Vandos Sruogienės pastaba).

[23] Kazimieras Daugirdas (1865–1946) – Vandos Daugirdaitės tėvas, veterinarijos specialistas ir miškininkas. 1920 m. grįžęs iš Ukrainos – ūkininkas Būgiuose. Nuo 1922 m. Medemrodės girininkas.

[24] Klementina Kopystinskaitė (?–1948) – šeimininkė Kazimiero Daugirdo ūkyje Būgiuose.